

PALAU I FABRE, PICASSO I LES NOIES

És coneguda l'admiració del Palau i Fabre pel gran geni de Picasso, de qui ha estat amic i un dels seus intèrprets i biògrafs més extensos i més importants. També és coneguda la seva aproximació mimètica al pintor en aspectes de la mateixa vida personal. I tant Picasso com Palau i Fabre sembla que tenen un destacat aspecte en comú en relació amb el sexe femení. Cerquen sempre l'absolut a través de les relacions amoroses i sexuals amb les noies, la plenitud absoluta de la relació. Aquest fet forma part, en tots dos, de la seva profunda vida interior, del seu benestar necessari i també de la seva capacitat creativa. Ara bé, aconseguir aquest absolut és materialment impossible perquè sembla que els humans, com a primats evolucionats, només ens hi aproximem en la fase de l'enamorament que és transitòria, per facilitar la reproducció. Possiblement degut a aquesta realitat ineludible de la naturalesa que ho impossibilita, tant Picasso com Palau i Fabre proven de tensar fins al límit les relacions amb les noies per tal d'aconseguir que l'epifania sigui permanent. Però cadascú, com és lògic, només ho pot fer d'acord amb les seves possibilitats i amb el seu propi caràcter. I ho fan de manera molt diferent, gairebé oposada.

Picasso sembla un conquistador nat, espontani i compulsiu que es va cansant cíclicament de cada una dels seves parelles, en molts casos s'hi avorreix amb el pas del temps (es pot constatar en alguns casos només mirant l'evolució de les seves representacions plàstiques) i pot semblar que decideix successivament de canviar-les per unes altres. Mai no es queda sol. Va tenir set parelles successives importants a la seva vida: Fernande, Eva, Olga, Marie-Thérèse, Dora, Françoise i Jacqueline. Només una d'elles, Françoise, l'abandona degut a les infidelitats de Picasso, sense voler-se creure mai, ell mateix, que l'acabaria abandonant, per més que ella li hagués dit que ho faria si no canviava de conducta. Era la més intel·lectual de les seves dones i uns quaranta anys més jove que ell. Picasso en aquell moment ja té més de setanta anys, perd també pràcticament els dos fills petits que s'envan amb la mare, Claude i Paloma, i sofreix una crisi molt considerable. Onze anys després de la separació, Françoise va publicar un llibre de la seva relació amb Picasso que el pintor va provar d'impedir sense èxit i va ser un best-seller internacional. Era la *puntilla* al brau. Val la pena llegir-lo per la mesura amb la qual Françoise tracta la relació amb el pintor i les seves complicacions, per exemple, com ella li permetia a Picasso que passés alguns caps de setmana amb Marie-Thérèse i amb la filla en comú que havien tingut, Maya, que considerava com una relació anterior esgotada. Gairebé mig segle abans de la publicació d'aquest llibre, Eva, la segona parella de Picasso, havia mort, sembla que de tuberculosi o càncer, només uns quatre anys després de conviure amb el pintor, que també va patir una

forta crisi personal (diu en una carta que “la vida és un infern”) de la qual prova de *guarir-se* immediatament amb unes quantes relacions eròtiques simultànies i superficials. Per tant de les set parelles més estables, aquestes dues s’han de considerar a part, per raons diferents. Les cinc altres dones que van conviure amb ell, quatre, Fernande, Olga, Marie-Thérèse, i Dora, van sofrir l’abandó del pintor, mentre que Jacqueline, la darrera, hi va conviure fins els darrers dies. Ell es va casar dues vegades, primer amb Olga (a la qual la mateixa mare de Picasso va aconsellar que no s’hi casés perquè el seu fill no servia per això, sinó per pintar) i després amb Françoise. Però s’ha de tenir en compte que, per exemple, Picasso abandona Fernande, model i la primera de les seves parelles, quan en un context bohemí, ella sembla que li ha estat infidel amb el pintor futurista italià Ubaldo Oppi. Després Eva, la segona, se li mor als pocs anys de relació. I també hi ha els suïcidis de Marie-Thérèse i de Jacqueline, però són posteriors a la mort de Picasso, com si fossin provocats més aviat per no poder suportar la seva absència.

I encara, just abans que Françoise decideixi abandonar Picasso, apareix Geneviève, molt joveneta, que és advertida repetidament pel mateix amic de Picasso, Jean Cocteau : ”sauvez le lapin”. Sembla que, per sort d’ella , la relació no va prosperar. Les infidelitats de Picasso eren freqüents i probablement les dones actuals, un segle després, ja no li permetrien. En aquest sentit, Picasso, segurament sense ell voler-ho però sense poder-ho evitar, en alguns casos va ser una mena de depredador emocional d’algunes de les seves dones. Però també, sense cap mena dubte, amb elles hi va haver la profunditat de l’amor que ha expressat intensament als seus quadres, a vegades de manera dramàtica i a vegades amb un lirisme insuperable.

Palau i Fabre defensava sempre Picasso en les seves relacions, simplement deia que tothom havia de vigilar amb ell perquè era com estar a la vora d’un foc encès, que si t’hi acostaves massa cremava. Però Palau sembla un conquistador més elaborat, possiblement també esperonat en aquest sentit per la seva relació i identificació amb Picasso. I també cerca sempre aquesta plenitud impossible en les relacions amb les dones, però estableix només dues relacions de parella estable i molt tard a la seva vida, quan Picasso ja ho començat a fer als vint anys i pràcticament no ha viscut mai sol. En canvi Palau i Fabre viu sempre sol, té una primera parella amb convivència estable ja després dels cinquanta anys del poeta, Montserrat, que dura més o menys una dècada, es trenca la parella i ell torna a viure sol bastants anys fins que apareix la segona, Alícia, que està amb ell aproximadament una altra dècada, fins a la mort de Palau i Fabre, als noranta anys i deu mesos. En aquests temps de vida en parella no es detecten infidelitats importants per part del poeta. Totes dues recorden feliçment la relació, han estat les seves marmessores i diran, a més, que ha estat un gran company de vida.

Ara bé, Palau i Fabre durant tota la seva vida ha mantingut innumerables relacions amoroses, moltíssimes, constants, més reeixides o més fallides, tantes com se li presentaven, més o menys realitzades físicament, però sempre amb aquesta intenció de plenitud de la relació, de recerca de l’absolut, que

precisament per això mateix i de manera inversa amb Picasso, no pot mantenir de forma mínimament estable. Tal com es pot comprovar en cartes d'arxiu creuades amb noies a les quals fa proposicions per progressar en la relació, a vegades aquestes simplement li diuen que *no*, però també moltes vegades sembla que Palau ja està esperant o cercant aquesta resposta, que allò que l'interessa és l'absolut imaginari de la insistència galant, aquell donjoanisme que el fa sentir masculí perquè sembla que una dona no pot insistir mai d'aquesta manera, perquè sembla que només un home pot posar-se a riure al davant de la negativa d'una noia a les seves pretensions, com si ell ja estigués esperant aquella bufetada que no acaba d'arribar i que no li farà gaire mal, sinó que li provocarà una gran riulla. Com si es volgués guarir a si mateix d'una certa timidesa. Altres vegades és el mateix Palau qui claudica de la relació tot just iniciada amb qualsevol excusa banal. Hi ha exemples concrets. Potser també hi ha en ell una visió a molt més llarg termini, una visió d'infelicitat futura, de la manca de plenitud que feia canviar de parella a Picasso, però que a ell ja no li permet ni la continuïtat immediata. Encara que després hagi de restar sempre sol, perquè només si resta sol l'absolut encara és possible. Allò que hi ha sempre abans de l'inici d'una relació femenina de Palau i Fabre és una gran fabulació per part del poeta. A vegades sembla que, en realitat, no vol ni començar-la, que vol quedar-se sempre justament en aquesta faula inicial. Allò que en la vida de Picasso sembla una realitat exterior que funciona a la mateixa velocitat de la llum que entra pels seus ulls, en la vida de Palau i Fabre està sempre acompanyada d'una interiorització tant potent que a vegades sembla que anul·la l'objectiu real. Sembla que Picasso primer estableix una relació i després la interioritza en les seves obres, Palau i Fabre sembla que primer interioritza una possible relació i després potser no l'estableix.

Cercant aquest absolut, Palau i Fabre afirma en un dels seus assaigs: "Déu és la dona", cosa que estic segur que no diria espontàniament Picasso encara que ho acceptés parcialment com a metàfora, ell veia les dones d'una altra manera. I en les seves memòries, Palau relata una relació fallida amb una noia concreta que encaixa perfectament en aquests paràmetres. Aquests fets passen l'estiu del l'any 1952, quan Palau i Fabre té trenta-cinc anys. Es tracta d'una noia sueca que havia conegut més d'un any abans, que només havien parlat un moment, que havien quedat que es tornarien a veure el curs vinent a París, que no s'hi havien trobat, que no hi havia tingut cap més contacte... i de la qual diu que hi havia estat pensant constantment durant els tres mesos que ell rodava de figurant a La Camarga el film de Clouzot, *Le salaire de la peur*. Quan ja la donava per perduda, la torna a trobar accidentalment al carrer uns mesos després en un viatge a Itàlia, sembla una trobada gairebé predestinada, però aleshores és ell mateix que li dona immediatament carbasses per algunes raons que ens explica a les memòries, i l'acomia allí mateix. Una raó és que ella anava acompanyada d'un altre noi de la seva mateixa nacionalitat que ella mateixa convidava a fer-se fonedís en trobar-se amb el poeta i es queden sols. Palau i Fabre ens diu a les memòries que només el fet de veure-la acompanyada d'un altre noi li va causar una tal commoció que en aquell moment no ho va poder suportar. Una altra raó és que probablement (no ho

acaba de recordar bé en les memòries) hi havia en el seu interior “una nova presència femenina que havia suplantat l’anterior”. Diu *probablement...* i ni la recorda! Amb aquella noia sueca, pel que diu a les memòries, sembla que només hi va tenir aquestes dues converses molt curtes. En aquell escenari, potser Picasso ja hauria posseït les dues noies, recordant-les després totes dues o potser sense recordar-se’n mai més de cap. Però Palau i Fabre cercant el mateix absolut, només d’una breu conversa en un comiat d’estudiants ja n’havia viscut interiorment més d’un any, cosa que fa pensar més aviat en el gran Dante que en el gran Picasso, i ell mateix a la segona breu conversa al carrer ja plega, tanca la relació. Finalment, a les seves memòries, diu sobre aquest cas concret: “la destrucció de la realitat per una quimera o el menystenir una possibilitat immediata per una de remota o impossible també era i ha estat sempre una de les meves formes d’insensatesa.” Sí, clavat.

Per tant, dues maneres gairebé oposades, de Picasso i de Palau i Fabre, per provar de cercar el mateix absolut, si el considerem en abstracte. Sempre es fracassa, però es pot escollir el mètode.

Joan Noves

14/06/2018